

KURJER TUMSKI

PISMO POŚWIĘCONE GŁÓWNIIE SPRAWOM MIEJSCOWYM.

100-LECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ

W CZASIE JARMARKU
TUMSKIEGO PISMO
BEZPŁATNE.
INFORMACJE
NAJLEPIEJ PRZYSYŁAĆ
DO REDAKCJI.
RĘKOPISY NIE
ZASTRZEŻONE NIE
ZWRACAJĄ SIĘ.

Koncert katarynek

Ich dźwięk towarzyszy nam od pierwszej edycji imprezy. Urokliwa muzyka wydobywana z instrumentów za pomocą korbę przez artystów z Polski i zagranicy popłynie ze sceny przy Muzeum Mazowieckim w piątek o godz. 12 i w sobotę o godz. 15, a w niedzielę na Starym Rynku, zaraz po hejnale.

Z duchem czasów

Bieżące informacje o tem, co dzieje się na Jarmarku Tumskim szanowni Czytelnicy śledzić mogą na www.jarmarktumski.plock.eu i facebook.com/jarmarktumplock

.....
Pismo przygotowali
pracownicy
Magistratu
i Muzeum
Mazowieckiego
.....

Jubileuszowy Jarmark Tumski

Po raz dziesiąty zapraszamy Państwa na główny deptak miasta, ale także na inne ulice starówki, na wielkie święto kolekcjonerskie, wzbogacone o wydarzenia artystyczne, warsztaty edukacyjne i spotkania z historią.

Jarmark Tumski jest okazją do zaprezentowania zbiorów, wymiany doświadczeń, uzupełnienia własnych kolekcji, a także do atrakcyjnego spędzenia czasu podczas koncertów, spektakli, oglądania wystaw czy próbowania regionalnych specjałów. W tym roku skarby kolekcjonerskie, jak i współczesne rękodzieło, biżuteria czy smakołyki będą prezentowane na ponad 400 stoiskach. Jak w latach poprzednich obszar Jarmarku podzielony został na pięć stref: kolekcjonerską, handlową, dziecięcą, sztuki

i militarną. Mamy też bardzo dobrą wiadomość dla najmłodszych – Dzień Dziecka będzie w Płocku trwał aż... trzy dni! Będą gry i zabawy, spektakle, występy grup tanecznych i warsztaty m.in. nauka pisania gęsą piórem czy zajęcia dla dam, rycerzy i łuczników. Jak zawsze niezapomniany klimat Jarmarku będą tworzyć kataryniarze.

Ten rok jest dla nas wyjątkowy, ponieważ świętujemy 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Podczas Jarmarku sprawa

wolności naszej Ojczyzny poruszona zostanie podczas wykładów „Dzień 11 listopada 1918 roku w Płocku” i „Stanowiska grup politycznych północnego Mazowsza wobec kwestii niepodległości Polski”, okolicznościowej wystawy „Świadkowie tamtych lat...” oraz inscenizacji „Warszawska ulica podczas okupacji”. O tym doniosłym wydarzeniu piszemy również na łamach Kurjera Tumskiego, przytaczając wspomnienia i artykuły sprzed lat, które pokazują, jak po 123-letniej niewoli Polacy, mogąc już sami decydować o własnych sprawach, na nowo organizowali życie w wolnym kraju.

Zapraszam Państwa do udziału w wydarzeniach i mam nadzieję, że dostarczą one Państwu wiele wspólnych emocji i niezapomnianych przeżyć.

Prezydent Miasta Płocka
Andrzej Nowakowski

Fot. Jarmark Tumski 2017

PARTNERZY:

SPONSOR:

PATRONI MEDIALNI:

Z pamiętnika Marii Macieszyny

Maria Macieszyna była osobowością Płocka pierwszej połowy XX wieku. Jej „Pamiętnik Płocczanki” z lat 1916-19 jest unikalnym dokumentem. Zawiera m.in. opis Płocka w pierwszym dniu po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Przypomnijmy fragment:

„12 listopada. Jesteśmy wolni! Niemców nie ma! Zdawałoby się, że naokół biją jakieś radosne dzwony. Zdawałoby się, że nastąpi jakieś niezmiernie uroczyste święto! Wszystkie przeżycia dnia wczorajszego wydają się wprost nieprawdopodobne! Stał się cud! Zaborcy i krzywdziciele uzbrojeni od stóp do głów, ulegli woli bezbronnego narodu, pragnącego całą siłą wolności.

Miasto przystroili się flagami. Lud i szkoła umawiając się biegle do kościoła dziękować Bogu za wolną Polskę. Ogólne podniecenie! Ogólna radość! (...)

Przed odwachem moc ludzi. Małe żołnierzyki ledwie dźwigają prawdziwe karabiny. Bo karabinów jest dosyć. Zdobyliśmy je od Niemców. (...) Mamy zapasy jedzenia w koszarach i składach, mamy karabiny, naboje i nieco ubrań żołnierskich (...)

Wszyscy są oszołomieni. Martwiliśmy się, skąd będziemy mieli

broń dla wojska, aż tu cudem broń sama wpadła do rąk naszych (...)

W komendanturze urzęduje już komendant Chmielewski naznaczony przez komendanta Piłsudskiego. Chmielewski przyjechał dziś w nocy z Warszawy i objął dowództwo. Do komendantury prowadzą żołnierzyki jeńców niemieckich, gdzie oddają broń (...).

Maria Macieszyna
fot. ze zbiorów TNP

Maria Macieszyna – córka Marcina Erlicha, który po ukończeniu Uniwersytetu Dorpackiego (Estonia) przyjechał tu objąć stanowisko lekarza wojskowego. Była nauczycielką, próbowała sił w literaturze, także w dziennikarstwie. W 1892 roku wyszła za mąż za zamożnego ziemianina Eugeniusza Kunkla z Drobina. W 1908 roku Kunklowie sprzedali majątek i przeprowadzili się do Płocka, gdzie kupili kamienicę przy obecnej ul. Sienkiewicza. Po śmierci Eugeniusza Maria wyszła za mąż za Aleksandra Macieszę, którego poznała w TNP.

Sto lat temu w tym miejscu płocczanie rozbroili Niemców

W tym roku świętujemy 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Tę wspaniałą rocznicę uczymy między innymi podczas uroczystości patriotycznych, które odbędą się przed odnowioną Płytą Nieznanego Żołnierza.

Modernizacja tego miejsca pamięci narodowej polegać będzie na wymianie lastrykowych schodów, płyt oraz postumentu na elementy kamienne oraz na renowacji pa-

miątkowej płyty. Odnowiony będzie maszt flagowy, stojaki do wieńców i kwiatoniera. Na płycie, dzięki wykonaniu przyłącza gazowego, będzie płonął znicz. Prace mają potrwać do końca października.

Warto wiedzieć, że to miejsce związane jest z walką o niepodległość. Podczas powstania styczniowego w 1863 r. wojska powstańcze walczyły z załogą rosyjską liczącą ok. 500 żołnierzy, stacjonującą w wartowni wojsk rosyjskich, czyli odwachu. Z kolei 11 listopada 1918 roku mieszkańcy Płocka rozbroili

żołnierzy pruskich i zmusili ich do opuszczenia miasta. W 1920 roku w pobliżu tego miejsca znajdowała się jedna z barykad, na której obrońcy Płocka przez 18 godzin bronili dostępu do mostu wojskom bolszewickim. Płyta Grobu Nieznanego Żołnierza, która aktualnie znajduje się przed odwachem (poprzednia, ulokowana na placu Narutowicza w miejscu, gdzie obecnie stoi kiosk, uległa zniszczeniu w 1945 r.) została odsłonięta w 1966 r. Zaprojektował ją artysta Stanisław Lisowski.

Obchody 227 rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Prezydent Andrzej Nowakowski przyjmuje meldunek od komendanta placu o gotowości do rozpoczęcia uroczystości

Wieści z dawnego Płocka

ODEZWA

Wojska okupacyjne zmusiliśmy do opuszczenia Płocka!

W porozumieniu z komendą Polskiej Organizacji Wojskowej zarządziłem wszystko, co było w mojej mocy, aby mieszkańcom zapewnić spokój i bezpieczeństwo życia i imienia.

W Z Y W A M W A S
w imieniu Wyzwalającej się Ojczyzny
o poparcie.

W tym celu niech wszystka broń, znajdująca się w posiadaniu prywatnym, zostanie natychmiast złożona w Komendzie P.O.W. a młodzież polska w wieku od lat 18 do 27, niech zgłasza się do służby dla Zjednoczonej, Wolnej Nowej Polski.

W tym samym celu zabraniam wszelkim restauracjom, szynkom, piwiarniom i t.p. sprzedawania napojów wysokokowych. Niestosujący się do tego nakazu będą pociągnięci do surowej odpowiedzialności, a towar cały zostanie im natychmiast skonfiskowany. W interesie mieszkańców leży dla bezpieczeństwa publicznego załatwianie wszelkich czynności w dzień, a nie w nocy.

O B Y W A T E L E !
Nie zapominajcie, że od tych chwil jesteście
wszyscy na służbie Wyzwolonej Polski!

Płock, dnia 12 listopada 1918 r.

Józef Wimmer
Major i Komendant Placu

Płock, czwartek dnia 14 listopada 1918 r.

* * *

Już w nocy z niedzieli na poniedziałek 11 listopada, żołnierze niemieccy, znajdujący się w Płocku utworzyli swoją radę Żołnierską, zrzucili oficerów z dowództwa, pozwalając im nosić broń tylko dlatego, że są w obcym kraju. Doszło nawet do awantur między żołnierzami a oficerami w hotelu Angielskim. W poniedziałek tego samego rana czuć było w Płocku atmosferę gorącą. Tłumy wyległy na ulicę, wyczekując czegoś. Tego dnia o godzinie 12 w południe udała się do naczelnika powiatowego (landrata) delegacja złożona z członków Rady Miejskiej, Zarządu Rady Powiatowej Opiekuńczej i Rady Opiekuńczej m. Płocka (...) celem objęcia władzy w mieście. Naczelnik odpowiedział, że czeka na rozkazy z Warszawy. Gdy delegaci nie ustępowali zgodził się oddać: składy, spichrze i młyny, korę objęła komisja złożona z Dyrektora Macieży, Wolibnera, Żółtowskiego i Gałkowskiego. Jednocześnie przeszło w ręce polskie więzienie, objęte przez prokuraturę polską Milicję Miejską. (...) W mieście ruch nadzwyczajny, znać rozradowanie powszechne. Szkoły przerwały zajęcia. Tłumy wiernych podążyły do świątyni, by zanieść dzięki Panu za oswobodzenie kraju od najazdu wroga. Wszystkie szkoły oraz przedstawiciele wszystkich instytucji, zastępy płocczan wszystkich stanów przybyły do kościoła katedralnego. Nabożeństwo celebrował ks. P. Borniński, podniósł okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Maciejewski. W tym dniu ukazała się na murach odezwa Komendanta Płocka.

Kurjer Płocki, Środa, dnia 13 Listopada 1918 roku

Trzy wystawy...

Podczas tegorocznego Jarmarku Tumskiego chciałbym serdecznie zaprosić na trzy wystawy czasowe w naszej kamienicy przy Tumskiej 8. Pierwsza z nich to „W labiryncie wrażeń. Polska i obca grafika artystyczna (1874-1983) ze zbiorów Muzeum Mazowieckiego w Płocku” a zobaczyć można na niej kilkaset prac graficznych z dziewiętnastego i dwudziestego wieku

składających się na jedną z najcenniejszych kolekcji naszego muzeum. Wystawa stanowi znakomitą okazję do zapoznania się z ponad 130 dziełami artystów europejskich i amerykańskich, takich jak Peter Behrens, Max Klinger, Tadeusz Kulisiewicz, Józef Mehoffer, William Nicholson, Leon Wyczółkowski, Stanisław Wyspiański, Zofia Samusik-Zaremba i Fiszyl Zylberberg. Prace na sali wystaw czasowych uporządkowaliśmy według kategorii estetycznych, takich jak „pauza”, „dostojeństwo”, „znużenie”, „nastrojowość”, „napięcie” i „pożądanie”. Ze względów konserwatorskich te grafiki pokazywane są bardzo rzadko, tym bardziej zapraszamy do zanurzenia się w powstałym labiryncie i odnalezienia w nim własnych wrażeń o życiu przyrody, rzeczy i ludzi.

Pierwszego dnia jarmarku, tuż po oficjalnym otwarciu imprezy, o 12.30 zapraszamy na wernisaż wystawy „Muzyczne fascynacje Franciszka Olkowskiego. Zbiory medalierskie i falerystyczne”. Franciszek Józef Olkowski, nestor płockich kolekcjonerów, został wyróżniony jako pierwszy i jak dotąd jedyny płoczanin Honorową Nagrodą Hetmana Kolekcjonerów Polskich Jerzego Dunin-Borkowskiego za szczególne zasługi w krzewieniu i wspieraniu idei kolekcjonerstwa oraz ochronę pamiątek polskiej kultury narodowej w kraju i poza jego granicami. Zbiory kolekcjonera są wielotematyczne i różnorodne, ale jego największą pasją jest muzyka. Muzyka stała się przewodnim tematem najważniejszej i najliczniejszej kolekcji medalierskiej i falerystycznej Franciszka Olkowskiego. Fragmenty tej kolekcji były prezentowane na wielu wystawach, ale Muzeum Mazowieckie po raz pierwszy pokaże znakomitą większość zbioru. Na wystawie będzie można zobaczyć około 500 tytułów medali, plakiet, medalionów oraz odznak. Wśród nich jest wiele interesujących i rzadkich obiektów.

Trzecia z wystaw jest już zapewne znana płoczanom, otworzyliśmy ją tuż przed Nocą Muzeów. Nosi ona tytuł „Świadkowie tamtych lat” i została przygotowana przez Bohdana Kowalczyka, ambasadora Jarmarku Tumskiego. Na ekspozycji, poświęconej 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, zobaczyć można ponad 300 eksponatów z lat 1914 - 1919 pochodzących z kolekcji członków Łódzkiego Klubu Kolekcjonerów, Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego i zbiorów Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim a także obiekty współczesne

Wystawa „W labiryncie wrażeń”
– Stanisław Wyspiański,
Głowa Apollina, 1904, litografia, papier

podtrzymujące pamięć o tym wyjątkowym dla Polski czasie.

W czasie jarmarku zapraszamy również do zwiedzania naszych wystaw stałych, przez te wyjątkowe trzy dni dostępnych bezpłatnie. Otwarte dla Państwa, prócz naszych ekspozycji przy Tumskiej 8, będą także Muzeum Żydów Mazowieckich i Spichlerz. Na Starym Rynku przygotowaliśmy też wiele atrakcji dla najmłodszych w Strefie Dziecięcej. Na naszym patio 2 czerwca o godzinie 12.00 wykłady poświęcone tematyce

niepodległościowej wygłoszą Magdalena Bilka-Ciećwierz oraz Andrzej Dwojnych, w niedzielę 3 czerwca zaś o tej samej godzinie zapraszamy na promocję 13 numeru półrocznika „Nasze Korzenie” i finisaż wspomnianej powyżej wystawy „Świadkowie tamtych lat”.

Przy okazji warto dodać, że podczas gdy płocczanie będą uczestniczyć w Jarmarku Tumskim, wciąż trwać będą prace nad naszymi najnowszymi inwestycjami. W 2017 roku Muzeum Mazowieckie w Płocku pozyskało środki unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 i rozpoczęło inwestycje związane z rozbudową Skansenu Osadnictwa Nadwiślańskiego w Więzeminie Polskim oraz wystawą art deco, na potrzeby której wyremontowana zostanie kamienica przy ul. Kolegialnej 6. Pozyskane dofinansowanie na skansen w Więzeminie wynosi 3 337 229,11 zł przy całkowitej wartości projektu 7 264 352,12 zł. W przypadku budynku przy Kolegialnej 6 dofinansowanie

Wystawa „Świadkowie tamtych lat”

Muzeum Mazowieckie – ekspozycja art deco

to 3 417 962,58 zł przy wartości projektu równej 12 998 945,00 zł.

Skansen będzie prezentował dorobek i kulturę olenderską (Polaków, Niemców, Żydów i Holendrów) na Mazowszu oraz stworzy korzystne warunki do aktywnego i innowacyjnego uczestnictwa w kulturze. Trwają właśnie roboty budowlane, montażowe i rekonstrukcyjne obejmujące budynki wystawowe z częścią administracyjną - dom polski, dom olenderski z częścią inwentarską, stodołę, suszarnio-powidlarnię, tzw. langhoff czy budynek szkoły.

Zakres projektu obejmuje także zagospodarowanie terenu z elementami małej architektury zachowujące detale historyczne związane z kulturą olenderską.

Efektom realizacji projektu przy Kolegialnej 6 będzie możliwość prezentacji w całej okazałości kolekcji sztuki art déco (wnętrza mieszkalne, rzemiosła artystyczne, kolekcja strojów i akcesoriów mody). Na kolekcję sztuki z lat 20-30. XX w. składa się ok. 1500 muzealiów, reprezentujących różne dziedziny rzemiosła, technologie oraz surowce, zaprojektowanych przez twórców pochodzących z różnych krajów i wyprodukowanych przez rozmaite warsztaty i firmy. Rozbudowa muzeum o ekspozycję sztuki art déco obejmie prezentację wnętrz o charakterze mieszkalnym rozlokowanych na dwóch kondygnacjach, w tym pełną aranżację polskiego mieszkania z tego okresu.

Raz jeszcze chciałbym Państwa serdecznie zaprosić do wszystkich siedzib Muzeum Mazowieckiego w Płocku – zarówno teraz, podczas Jarmarku Tumskiego, jak i w nieodległej przyszłości.

Leonard Sobieraj
Dyrektor Muzeum
Mazowieckiego w Płocku

Wystawa „W labiryncie wrażeń” – Lionello Balestrieri, Koncert, 1900, akwaforta, papier

Stare i nowe bulwary wiślane

Niemalże na co drugiej starej pocztówce z Płocka prezentowana jest panorama miasta i stare nabrzeże z zacumowanymi statkami i różnymi, czekającymi na transport, materiałami.

Widać na tych zdjęciach także dworce wodne, parowce, barki, rybackie łodzie i budynki stojące dość blisko rzeki. Na niektórych widać również umocnione kamieniami nabrzeże. Na początku lat 70. zmieniło się ono prawie całkowicie. Wyłożone trylinką zyskało nową, rekreacyjną funkcję: powstał ciąg spacerowy nad samą rzeką, nowe chodniki, parkingi, ławeczki. Owe bulwary dziś już są całkowicie wyeksploatowane, „przeżyły” zresztą kilka powodzi.

Teraz są one wielkim placem budowy nowego nabrzeża, a także nowego portu. W tym roku zaczął się pierwszy etap renowacji bulwarów. W drugiej połowie 2018 roku gotowe będą nowe alejki spacerowe, aleja

dębów, dwa place zabaw i tzw. miejsce dla biznesu, w którym można będzie naładować urządzenia mobilne. Powstanie też pawilon z ogólnodostępną toaletą.

Na przeciwną stronę ostrogę, która chroni molo, można będzie wejść po kilku stopniach, ponieważ powstanie tu punkt widokowy.

Nie zabraknie także drogi rowerowej, czy nowych parkingów. Przebudowana zostanie ulica Rybaki, która wróci do swojego historycznego przebiegu.

A w nowym porcie powstanie slip oraz dwie ostrogi. Północna

będzie chronić to miejsce przed tzw. cofką i odepchnie główny nurt rzeki od prawego brzegu. Drugi falochron – prostopadły do rzeki – powstanie w miejscu istniejącej ostrogi. Wartość przedsięwzięcia to ponad 32 mln zł.

Wizualizacja nowego nabrzeża

Cykliści mają z górki

Jest początek czerwca 1883 roku. Ulicą Tumską, w kierunku Wisły, mkną na swoim bcyklu 19-letni Bronek. Jego przejażdżka wzbudza wielkie zainteresowanie. Na widok przystojnego młodzieńca na niezwykłym pojeździe przystają wszyscy – matki spacerujące z dziećmi, mężczyźni wsiadający do dorożki i młode panny zmierzające na pensję w szkole dla panien Marii Fölkershamowej. Nic dziwnego. W końcu to pierwszy bcykl w Płocku.

Ta historia to fikcja, ale całkiem prawdopodobna. Możliwe, że już niedługo podobne zainteresowanie będą wzbudzać w Płocku rowery wchodzące w skład Systemu Płockiego Roweru Miejskiego. Zapewne nie będą wyglądać tak spektakularnie, jak bcykl „naszego” Bronka, ale na pewno będą znacznie wygodniejsze i bezpieczniejsze. A nacieszyć się nimi będzie mógł każdy.

Umowa na wprowadzenie Systemu Płockiego Roweru Miejskiego, czyli po prostu rowerów na wynajem, jest już podpisana. Pojazdy przyjadą do Płocka najprawdopodobniej w sierpniu. Będzie ich w sumie 250, rozmieszczonych na 25 stacjach rowerowych. System będzie działał od początku kwietnia do końca listopada, przez całą dobę we wszystkie dni tygodnia. Użytkownicy będą mogli korzystać z roweru przez pierwsze

Dni Historii Płocka 2012 r.

20 minut bezpłatnie, następnie do jednej godziny koszt wypożyczenia roweru wyniesie złotówkę, a w dalszym czasie – od 2 do 5 zł za każdą godzinę.

Od czasów, w których po Tumskiej na bcyklu mógł jeździć Bronek, przybyło też w Płocku dróg, po których można bezpiecznie podróżować na dwusładach. Latem gotowa będzie magistrala rowerowa, która połączy Podolszyce z centrum miasta. W ostatnim czasie zakończyła się budowa trasy rowerowej na Radziwiu. Droga o długości 2,5 km biegnie od wału przy Wiśle, poprzez ulice Kolejową, Portową i Popłacińską do granicy miasta. W całym mieście dróg rowerowych w ostatnich latach przybyło nam kilkakrotnie. W 2011 roku było ich 11 km, wkrótce będzie prawie 70 km.

Magistrala rowerowa połączy Podolszyce z centrum miasta

Rynek Kanoniczny znów będzie rynkiem

Na sąsiadującym z ul. Tumską placu Narutowicza w czasie Jarmarku Tumskiego znajdzie się strefa militarna, poświęcona w tym roku historii II wojny światowej.

Stowarzyszenie Historyczne im. 11 Grupy Operacyjnej NSZ zaprezentuje na niej wystawę „Żołnierze Wyklęci Mazowsza”. Grupa Historyczna „Zgrupowanie Radosław” przygotowuje pokaz uzbrojenia, wyposażenia, pamiątek i historii związanych z Powstaniem Warszawskim. A Grupa Rekonstrukcji Historycznej 44 Division Hoch und Deutschmeister zaprezentuje uzbrojenie wojsk niemieckich podczas II wojny światowej (uzbrojenie Wehrmachtu oraz Policji Granatowej).

W tym roku zobaczymy na pl. Narutowicza dwa zloty. W sobotę o godz. 12 zacznie się parada pojazdów militarnych. Pojazdy ruszą ze Słupna właśnie w kierunku pl. Narutowicza, gdzie zakończą przejazd pokazem. Będą się tu prezentować w sobotę do godz. 15. W niedzielę 3 czerwca natomiast odbędzie się na placu Zjazd Motocykli Dawnych. A także coś całkowicie nowego: inscenizacja pod tytułem „Warszawska ulica podczas okupacji” prezentująca życie codzienne stolicy podczas okupacji niemieckiej.

Niewykluczone, że za rok imprezy te będą musiały znaleźć inne miejsce, ponieważ plac czeka gruntowna przebudowa.

Plac Narutowicza – wizualizacja

Zakończyliśmy już konkurs na koncepcję urbanistyczno-architektoniczną tego miejsca. Według najlepszej pracy, autorstwa Anny Przybysz, dawny Rynek Kanoniczny ma się całkowicie zmienić. Zakłada ona w dużym stopniu przywrócenie funkcji placu (dziś jest on placem tylko z nazwy). W jego centrum ma stanąć kolumna z orłem na szczycie, czyli Pomnik Obrońców Płocka 1920 roku (jego budowa jest inicjatywą społecznego komitetu). Między nim, a Domem pod Opatrznością, autorka koncepcji zaplanowała niezwykle fontannę – emitującą parę wodną. Uwalniania cyklicznie para ma wpływać korzystnie na jakość powietrza i mikroklimat placu, zwłaszcza latem.

Pozostała część placu pozostanie niezabudowana, dzięki czemu

powstanie miejsce na imprezy, spotkania, czy uroczystości. Jej nawierzchnia ma być wykonana z płyt, kolorem dopasowanych do tych, z których wykonana została ul. Tumska. Również forma fontanny w postaci płytkiego, około dwucentymetrowego, zbiornika pozwoli, po uprzednim osuszeniu, na wykorzystanie tej części placu w razie potrzeby. Plany zakładają posadzenie po dwóch stronach placu – północnej i południowej – podwójnych szpalców drzew. Roślinność ma dawać cień i zachęcać do przebywania na tym terenie, choć ich korony (taki jest wymóg sądu konkursowego) nie mogą być zbyt duże i zasłaniać elewacji zabytkowych kamienic. Dziś toczą się negocjacje z autorką najlepszej pracy na temat kosztów, związanych z przygotowaniem projektu.

Rekreacyjny plac z fontannami

Nowy Rynek – wizualizacja

Podczas Jarmarku Tumskiego wystawców i zwiedzających można spotkać także na placu Nowy Rynek. Na przyszłoroczną edycję imprezy to miejsce będzie wyglądać już zupełnie inaczej.

W efekcie modernizacji południowej części Nowego Rynku powstanie m.in. teren rekreacyjny z fontannami, zostaną wytyczone nowe alejki spacerowe i przybędzie sporo zieleni. Z ul. Tumską plac połączy się tzw. strefą woonef, czyli przestrzenią, w której dopuszczony jest ruch samochodów, ale pierwszeństwo mają piesi i rowerzyści.

W 2017 r. Urząd Miasta Płocka ogłosił przetarg na opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej. W jego wyniku została wybrana warszawska firma Palmett, która już wykonała swoje zadanie. Wkrótce rozpocznie się procedura wyboru wykonawcy robót budowlanych. Po rozstrzygnięciu przetargu zostanie podpisana umowa z wykonawcą i przekazanie placu budowy.

Przedsięwzięcie będzie realizowane w latach 2018-2019. W tym roku w budżecie miasta na to zadanie przeznaczone jest 3,5 mln zł, a w 2019 roku – 9 mln zł. Plac ma być gotowy do 31 maja 2019 r.

Nowy Rynek – wizualizacja

Plac Narutowicza – wizualizacja

Wieści z dawnego Płocka

KULE W MIESZKANIU

Podczas strzelaniny na placu kanonicznym w nocy, z 11 na 12 b. m. 2 zbłąkane kule dostały się do mieszkania dr. Zaleskiego i uwięziły w ścianie. Rodzina doktora nie zauważyła tego i dopiero później fakt ten został skonstatowany.

Kurjer Płocki, Czwartek dnia 14 Listopada 1918 r.

Starówka coraz piękniejsza

Płocka starówka systematycznie, krok po kroku, zmienia swoje oblicze. Kolejne ulice przechodzą remonty, kolejne odnowione kamienice odzyskują swój dawny blask.

Aktualnie trwa remont kamienicy przy Sienkiewicza 38. W okazałym gmachu powstaną „Mieszkania na start”. Do dyspozycji młodych płocczan oddanych będzie 30 lokali

Całkowity koszt remontu to ponad 12 mln złotych. Połowa tej kwoty pochodzić będzie z bezzwrotnej pożyczki, którą Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej pozyskał z Banku Gospodarstwa Krajowego. W kolejnym etapie MZGM planuje odbudować lewą oficynę oraz postawić nowy budynek przy ul. Kaczmarskiego i zagospodarować cały teren.

Już wkrótce wypięknie duży fragment ulicy Sienkiewicza,

ulicy Kaczmarskiego. Prace mają rozpocząć się w trzecim kwartale tego roku. Zabytkowa kamienica przy Sienkiewicza 40 będzie gruntownie wyremontowana i zyska dodatkowe piętro. W miejscu wyburzonej oficyny, od strony ulicy Kaczmarskiego powstanie dwupiętrowy budynek. Dom pod numerem 42 będzie wyburzony i zastąpiony nowym, trzygondygnacyjnym. W sumie w dwóch kamienicach i oficynie powstanie blisko 50 mieszkań i siedem lokali użytkowych.

W kolejnym etapie przyjdzie czas na kamienice pod numerami 44, 46 i 48. Pierwszy z budynków ma być wyburzony i odbudowany. Ostatni, będący zabytkiem, ma przejść gruntowny remont. Pod numerem 46 od strony ulicy jest wolny plac. Powstanie na nim nowy budynek mieszkalny.

Nowe domy staną także w miejscu istniejących aktualnie w głębi oficyn. Na tym odcinku powstanie kilkadziesiąt kolejnych mieszkań. Podobnie jak te na wspomnianym wcześniej odcinku ulicy, będą przeznaczone na wynajem w ramach adresowanego do młodych ludzi programu „Mieszkania na start”. W sąsiedztwie budynków mieszkalnych mają powstać place zabaw i skwery.

Kamienica przy ul. Sienkiewicza 38 po modernizacji – wizualizacja

o powierzchni od 28,5 do 78,7 metrów kwadratowych. Remont budynku głównego i istniejącej oficyny ma zakończyć się w marcu przyszłego roku. Końca dobiegło już wzmacnianie fundamentów budynku frontowego i oficyny prawej, teraz trwa wymiana stropów.

zaczynając od wspomnianego już numeru 38 w kierunku ulicy Bielskiej. Pięć kolejnych budynków odnowi Miejskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. W pierwszym etapie MTBS zajmie się kamienicami pod numerami 40 i 42 oraz zagospodarowaniem fragmentu

Wieża Ciśnień i skwer przy pl. Dąbrowskiego

520 lat istnienia wodociągów Płocka

Przywilej ich założenia dał mieszkańom król Jan Olbracht w 1498 roku. W XV wieku wodę płocczanie czerpali z Brzeźnicy i pompowali do tzw. rurhausu – wieży, z której płynęła ona dalej do miasta. W 1894 roku powstało w Płocku Towarzystwo Budowy Wodociągów, prywatna firma, która stworzyła współczesne Wodociągi Płockie. W dodatku, w pewnym sensie, w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Miasto Płock odkupiło to przedsiębiorstwo od prywatnych udziałowców w 1929 roku.

Pamiętką po tych czasach jest odnowiona wieża ciśnień (pozostająca własnością Wodociągów Płockich) z restauracyjnym tarasem. Ale Wodociągi Płockie są obecne na starówce także w inny sposób. Każda

drogowa inwestycja na tym osiedlu, każda przebudowa ulicy wiąże się z procesem rozdzielania kanalizacji ogólnospławnej na deszczową i sanitarną.

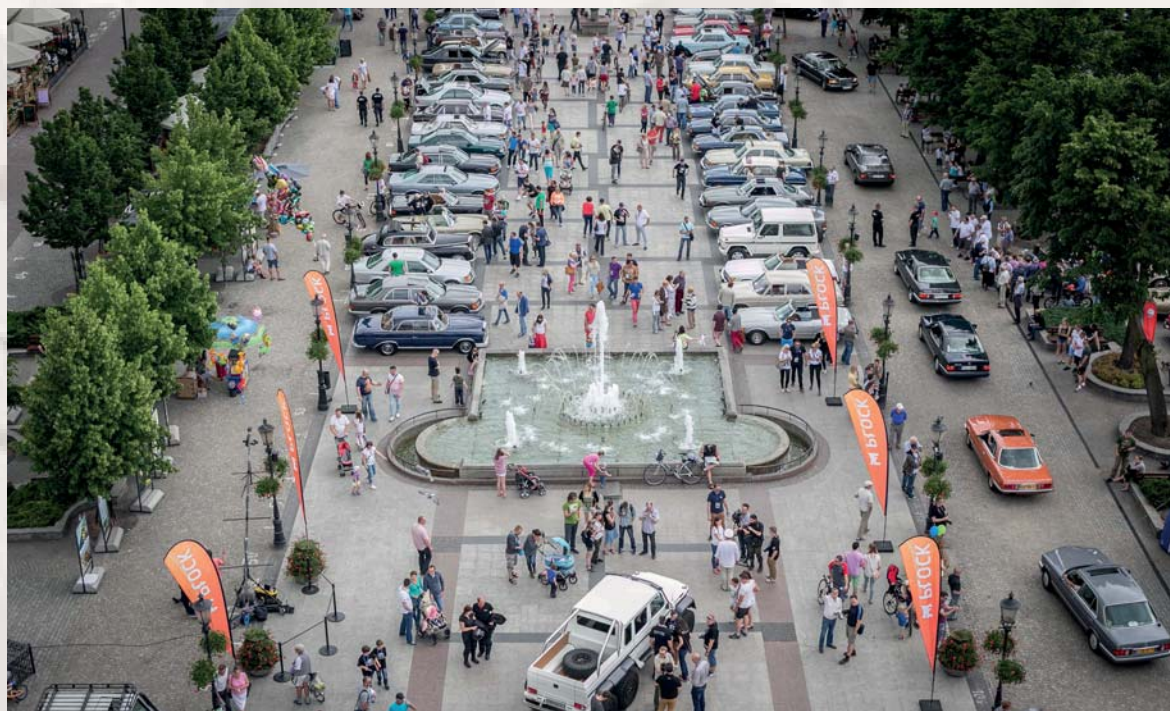
c.d. na str. 8

Mercedesy... na Tumskiej

Już po raz 15. odbędzie się w Płocku zlot zabytkowych mercedesów. Tym razem auta z gwiazdą na masce zaparkują na czas prezentacji na ul. Tumskiej. Z okazji rocznicowego zlotu odbędzie się również koncert Farben Lehre.

Może się to wydawać niewiarygodne, ale „Mercedesem po Wiśle Classic Days” po raz pierwszy odbyły się w Płocku w 2003 roku. Od tego czasu mercedesy przyjeżdżały – paradując oczywiście – i parkowały w różnych miejscach: a to na pl. Narutowicza, albo na Starym Rynku. W tym roku przyjadą na Tumską.

Zlot zawsze zaczyna się od tradycyjnego rejsu uczestników statkiem po Wiśle. W tym roku

Mercedesy w 2017 roku prezentowane były na Starym Rynku. W tym roku będzie można je oglądać na ul. Tumskiej

uczestnicy złączą imprezę 15 czerwca wieczornym rejsiem statkiem wycieczkowym M/S Marianna. Od tego zwyczaju wzięła się właśnie nazwa płockiego Classic Days. Oficjalnie impreza Mercedesem po Wiśle zacznie się dzień później.

W sobotę 16 czerwca wszyscy spotkają się przed południem w salonie Yamaha Moto-Kom w Słupnie, bowiem tam usytuowana zostanie recepcja tegorocznego Mercedesem po Wiśle. Około godz. 13 kolumna

Mercedesów ruszy do Płocka i skieruje się na ul. Tumską, na której zaplanowano prezentację pojazdów i najnowszych modeli marki. Samochody powinny przyjechać na Tumską ok. 13.45 i „cieszyć oko” do 16.

Organizator imprezy – Maciej Kulas (Płocczanin Roku 2012) – spodziewa się blisko stu, w wielu wypadkach, unikalnych mercedesów. Na Tumskiej będziemy mogli zobaczyć modele tej marki, poczynając od lat 30. poprzez lata 50., 60., jak również późniejsze. Będzie również wystawa najnowszych modeli marki z trójramenną gwiazdą na masce. Uczestnicy zlotu przyjadą z całego kraju. Obecność potwierdziła nawet załoga z Holandii, która przyjedzie mercedesem CE 300 cabrio. O godz. 17 natomiast, na scenie w pobliżu Płockiego Ośrodka Kultury i Sztuki zagra zespół Farben Lehre.

Urząd Miasta Płocka jest partnerem tej imprezy.

Kino letnie, potańcówki, spektakle teatralne

Płocka starówka tętni życiem nie tylko w czasie Jarmarku Tumskiego. Już od 25 czerwca przez kolejne tygodnie aż do końca wakacji na odwiedzających Stary Rynek będzie czekało mnóstwo atrakcji.

Pierwsza z nich to piątkowe wieczorne potańcówki na starówce. Takie imprezy odbywały się już w poprzednich latach i śmiało można napisać, że płocczanie je pokochali. Na każdej zabawie tanecznej bawiły się tłumy. Nie inaczej będzie zapewne i w tym roku. Spotkania będą odbywały się przy małej scenie na Starym Rynku, a do tańca zagra zespół muzyczny.

W czwartki na placu przed ratuszem ponownie rozgości się kino letnie. Wieczorami, siedząc na wygodnych leżakach, będzie można oglądać hity filmowe. W związku z przypadającą w tym roku setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, w co drugi czwartek organizatorzy wyświetlą film historyczny o tematyce patriotycznej. W planach są także konkursy z nagrodami dla uczestników seansów.

Wakacyjne środy na Starym Rynku będą należeć do najmłodszych. W te dni mają odbywać się przedstawienia teatralne dla dzieci i młodzieży. Spektakle będą nie tylko bawić, ale także, jak zapewniają organizatorzy, zawsze zakończą się morałem. Po każdym przedstawieniu zaplanowane są warsztaty dla młodych wielbicieli teatru.

A to jeszcze nie koniec. Agencja Rewitalizacji Starówki, która jest organizatorem wszystkich wspomnianych wydarzeń, ma w planach kolejne. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, to we wtorki na małej scenie będą występowały młode początkujące zespoły oraz soliści, natomiast popołudniami na Starym Rynku będą odbywały się animacje, gry, zabawy i zajęcia sportowe dla dzieci.

PŁOCKI OŚRODEK KULTURY I SZTUKI Zaprasza Na Wydarzenia

Polska Noc Kabaretowa
8 czerwca,
Amfiteatr

Mercedesem po Wiśle
16 czerwca

Dni Historii Płocka
21 – 24 czerwca

Fame Dance Festiwal
23 czerwca,
Amfiteatr

**Wianki/
Dzień Wisły**
24 czerwca

Filmowy Płock 2
czerwiec – grudzień,
Kino za Rogiem

Audioriver
27 – 29 lipca,
plaża nad Wisłą

Polish Hip Hop Festival
2 – 4 sierpnia,
plaża nad Wisłą

**Płock Summer Night /
Disco nad Wisłą**
10 – 11 sierpnia,
plaża nad Wisłą

Rynek Sztuki
18 sierpnia,
Stary Rynek

Vistula Folk Festival
21 – 26 sierpnia

Summer Fall Festival
1 września,
plaża nad Wisłą

Watch Docs
13 września – 25 października,
Kino za Rogiem

Ania Dąbrowska – koncert
14 września,
Amfiteatr

Festiwal Themersonów
19 – 21 października

Wieści z dawnego Płocka

CUKIER DLA PŁOCKA

Wczoraj nadeszły do Płocka dwa wozy cukru białego z Borowiczek. Może Świetny Magistrat raczy go rozdzielić jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia, aby choć w ten sposób osłodzić cierpką i pełną innych braków dolę mieszkańców.

Kurjer Płocki, Sobota, dnia 20 Grudnia 1919 r.

NA OBRONĘ LWOWA.

We wtorek nadchodzący w kinematografie „Sfinks” odbędzie się wysoce artystyczny wieczór, na program którego złożą się piękne obrazy niknące. Całkowity czysty zysk przeznaczony zostaje na fundusz obrony Lwowa. Widowisko to urządza Płocki Komitet Obrony Lwowa, który żywi niepełną nadzieję, iż przedstawienie, dając widzom spory zasób wrażeń artystycznych, da również i odpowiedni zysk na ochronę kresów naszych.

Kurjer Płocki, Sobota, dnia 4 Stycznia 1919 r.

520 lat istnienia wodociągów Płocka

c.d. ze str. 6

Kanalizacja ogólnospławna to kolektor o średnicy np. 80 cm. W czasie intensywnych opadów często staje się niewydolna i woda zalewa wówczas ulice, wlewa się do piwnic.

W trakcie przebudowy ulic w centrum i na starówce Wodociągi Płockie układają – obok kanalizacji ogólnospławnej – kolektory deszczowe (o średnicy np. 160 cm). Kolektory ogólnospławne natomiast zaczynają funkcjonować tylko jako sanitarne. Kończy się w ten sposób zalewanie ulic, piwnic, bezpieczniejsza – bo sucha – staje się wiślana skarpa.

Znaczne fragmenty Starego Miasta są pod tym względem zabezpieczone. W 2015 roku zakończyła się – właśnie połączona z rozdziałem kanalizacji – przebudowa dużego fragmentu ul. Kazimierza Wielkiego oraz ul. Nowowiejskiego. Po jej zakończeniu już nie ma wielkiej kałuży, która powstawała na wysokości zabytkowego cmentarza. Inwestycja ta pochłonęła 6,5 mln zł. Wykonanie jej ostatniego odcinka od

skrzyżowania z ul. Okrzei do Starego Rynku kosztowało 1,5 mln zł. W ubiegłym roku zaś zaczęła się przebudowa ul. Ostatniej. Inwestycja skończyła się w tym roku i kosztowała 2 mln zł.

To nie koniec inwestycji w staromiejskie kolektory, ponieważ 25 maja 2018 r. spółka Wodociągi Płockie podpisała umowę na unijne dofinansowanie etapu czwartego programu pod nazwą „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Płocka”. Ten etap projektu szacowany jest na ponad 114 mln zł, z czego środki z Unii Europejskiej wyniosą ok. 70 mln zł. Pieniądze są refundacją kosztów przebudowy ul. 1 Maja i Gradowskiego oraz ul. Ostatniej, a także wykorzystane zostaną na kolejne inwestycje – rozpoczynającą się przebudowę al. Kobylińskiego i Pawła Nowaka, gdzie ułożony kolektor deszczowy pozwoli w przyszłym roku przebudować – zalewaną w czasie deszczów – ul. Tysiąclecia. Za te pieniądze przebudowane zostaną w tym roku ul. 3 Maja i Piękna.

Wieści z dawnego Płocka

SERDECZNE ZAPROSZENIE

We wtorek dnia 25 marca odbędzie się sprzedaż uliczna znaczka na rzecz nowo-powstającego w grodzie naszym Czerwonego Krzyża.

O gwałtownym i doniosłym znaczeniu w obecnej chwili wojennej tej instytucji, każdy z nas wie doskonale; dlatego tymczasowy komitet Czerwonego Krzyża w Płocku jest pewien, że zawsze chętni i szczerzy Płocczanie nie odmówią swej ofiarności i serdecznego zainteresowania.

Kupujmy więc wszyscy znaczek Czerwonego Krzyża i zapisujemy się na członków w tej tak pożytecznej instytucji.

*W imieniu tymczasowego komitetu
Czer. Krzyża w Płocku.
Przewod. ks. prałat Lasocki
Sekretarz Mączewski*

Kurjer Płocki, Wtorek, dnia 25 Marca 1919 r.

DLACZEGO, chociaż zniknęły napisy niemieckie i rosyjskie na szyldach, kupcy nasi w Płocku nie chcą wyrzucić śladów obcych naleciałości i, na przykład, na wywieszkach czapników widać niekiedy podobizny pruskich kaszkietów? Dlaczego nie konfederatek lub chociażby maciejówek? Czy tak miłą była pikielhauba pruska, że z nią zerwać nie możemy? Należałoby to już zmienić!

DLACZEGO magistrat każe płacić sobie za ćwiartkę zgnitych drobnych kartofli dla użytku spasanin inwentarza po 5 mk.? A za kartofle zdatne do spożywania przez ludzi po 6 mk.? Różnica nieco nieproporcjonalna w cenie!

*Kurjer Płocki,
Niedziela, dnia 27 Kwietnia 1919 r.*

PROSBA!!

Jakób Stawiński woźny T-stwa Dobroczynności, będąc w Magistracie po chlebowe karty wieczorem dnia 16 grudnia 1919 r. był taki wielki ścisł, że zagubił listę dobrowolnych ofiar na gwiazdkę dla dzieci i odezwę od Rady Gospodarczej T-stwa Dobroczynności w Płocku. Okładki były z grubej tektury, żeby takowe znalazł, proszony o zwrot za wynagrodzeniem ulica Nowa № 1 dom p. Kosenki lub w Administracji Kurjera ul. Kolegjalna Hotel Polski.

Kurjer Płocki, Niedziela, 21 Grudnia 1919 r.

4,000 marek

NAGRODY

wypłacę temu, kto wskaże sprawcę kradzieży popełnionej w moim

Składzie Sukna

z 17 na 18 listopada r. b. przy ul. Tumskiej w domu dawniej Synoradzkiej.

JAKÓB SZPIRO Skład Sukna w Płocku.

Kurjer Płocki, Sobota, 30 Listopada 1918 r.

Apel do wszystkich obywateli m. Płocka i okolicy

o zachowanie: **rozsądku i krwi zimnej w tej chwili ważnej dla świata. Łączmy się wzajemnie, w celu utrzymania ładu, spokoju i porządku!**

Organizujemy się! Niech nami kieruje rozsądek zdrowy, nie tylko nerwy lub poryw przelotny. Wszak ma nam wszystkim w Polsce nowej być dobrze i sprawiedliwie!

O przebiegu wypadków, bez względu na to, jakie one będą, zawiadomi czytelników w porę i z całą bezstronnością

Redakcja „Kurj. Płockiego”

Jak się w ostatniej chwili dowiadujemy, **odpowiednio powiększony i zdemokratyzowany Zarząd miasta Płocka troszczy się o bezpieczeństwo publiczne, poczyniwszy odpowiednie zarządzenia.**

Płock, wtorek dnia 12 listopada 1918 r.

WOKÓŁ KOLEI PŁOCKIEJ.

Wczoraj prezydent miasta, dr. Al. Maciesza, dostał ze sfer miarodajnych list, dotyczący sprawy budowy kolei dla Płocka, w którym między innymi znajduje się taki ustęp:

„Sprawa kierunku na stronę południową od Płocka nie jest jeszcze ustalona, gdyż oprócz kierunku na Kutno powstał projekt wielkiej magistrali Gdańsk-Borysław, a więc od Płocka na Łowicz, Skierniewice, Radom, Iłżę, Ostrowiec, Rozwadow. Ponieważ jednak stacja Płock pozostanie na tym samym miejscu, dawnego „oboju” (Kostrogaj) przeto postanowiono budować zaraz odcinek Płock-Sierpc. Jednocześnie zaś przeprowadzić studia techniczne tak na Kutno, jak i na Łowicz.

Budowę linii Płock-Sierpc obejmie inżynier Wajsenhoff, którego biuro już się znajduje w Sierpcu. Budowa mostu w Płocku i linii w drugim kierunku jest przewidziana jeszcze w r. b. Studja techniczne linii Płock-Łowicz i Płock-Kutno rozpoczęte będą na początkach maja.”

Kurjer Płocki, Niedziela, dnia 27 Kwietnia 1919 r.

DZIEŃ LWOWA

Dzień niedzielny 19 stycznia poświęcony będzie w naszym mieście sprawie obrony Lwowa. Uproszczone panie, z prezesową Balińską na czele zbierać będą składkę uliczną. Znaczek „Płock dla Lwowa” powinien zdobyć ogromną popularność. Po nabożeństwie z zarządzenia Najdostojniejszego Pasterza Płockiego będzie kwesta w kościołach na Lwów. O godzinie

3ej po południu odbędzie się w teatrze szereg krótkich odczytów, poświęconych oświeceniu znaczenia Lwowa dla Rzeczypospolitej i sprawie jej obrony. O ile powróci ze Lwowa komendantka Służby Nar. p. Rościszewska – wygłosi sprawozdanie z obecnego stanu bohaterskiej obrony.

Wieczorem w teatrze na dochód Lwowa wesoła farsa

„Ciotka Karola”. Z powodu braku kostiumów nie można było wystawić żadnej sztuki historycznej, jednakże niewinna i pełna humoru komedia angielska ze względu na cel ściąganie zapewne liczną publiczność.

*Kurjer Płocki,
Organ Polityczno-Społeczny
Ziemi Mazowieckiej
Płock, Niedziela
dnia 19 Stycznia 1919 r.*